

JENS HERMUNDSTAD ØSTMØE
Forskningsjef ved NØI-INDECO

Er det virkelig slik at lave renter gir økt inflasjon? – Norges Bank bør holde fast på lavrentepolitikken

Norges Bank antar at økte renter overveltes negativt i prisnivået, gir lavere inflasjon, og lav rente høy inflasjon. Dette gjelder bare i helt spesielle tilfeller, som ikke er så aktuelle i en åpen økonomi som den norske. Normalt vil økte kapitalkostnader som følge av økte renter, til en viss grad overveltes i prisene i form av høyere prisnivå og økt inflasjon, og lave renter fører til lav inflasjon. Tar man ikke hensyn til dette i politikktutformingen, kan det bære galt avsted. Det er ikke noe rart at Norges Bank sliter med å oppnå sitt inflasjonsmål på 2,5 prosent, med lavrente-politikken. Det forventes nå i markedet at Norges Bank vil sett opp renten. Dette vil øke inflasjonen, og bidra til økt arbeidsledighet. Næringsøkonomisk Institutt anbefaler at Norges Bank holder fast på lavrentepolitikken.

Norges Bank baserer sin politikk på Keynesmodeller, og dette kan bære galt avsted. Nobelprisvinner i økonomi Ragnar Frisch hevdet «I forhold til problemstillingen i dag er det mer naturlig å klassifisere Keynes-tilhengerne ... sammen med den kompakte masse av tankekonstruksjoner vi har arvet fra fortiden [bl.a. nyklassikerne] ... Det vi har arvet fra dem er ... helt ufullstendig som analyseapparat til å angripe de praktisk-økonomiske problemene i verden slik den ser ut i dag.» Som alternativ til dette lanserte Frisch *samgripingsmodeller*. NØI-INDECO har utarbeidet en samgripingsmodell for analyse og løsning av resesjonsproblemet, inklusive forslag til varig løsning av

problemet. Et notat om denne modellen ligger utlagt på NØI-INDECOs Webpage, www.indeco.no, for de som måtte være interessert.

Samgripingsmodellen består av økosirksammenhenger, herunder nasjonal-, sysselsettings- og prisøkosirk, som er praktisk talt sikre. I drøftingen refereres det i tillegg til avanserte markedsteoretiske modeller, spesielt overveltningsteori. Profittmarginen, lik summen av markeds- og skalakoeffisient kan variere. Prisøkosirken har med kapitalkostnader, og man antar da altså at disse har betydning for prisdannelsen i makro. En bedrift som ikke tar hensyn til disse sub-

optimerer som regel, og sett i makro og på noe sikt vil det som regel bli feil å anta at disse ikke inngår i prisdannelsen.

Samgripingsmodellen er mer realistisk og gir til dels andre resultater en Keynesmodeller. Bl.a. antar Keynesianerne i Norges Bank at økte renter overveltes negativt i prisenivået, gir lavere inflasjon, og lav rente høy inflasjon. Samgripingsmodellen viser at dette sannsynligvis bare gjelder i helt spesielle tilfeller, som ikke er så aktuelle i en åpen økonomi som den norske. Normalt vil økte kapitalkostnader som følge av økte renter, til en viss grad overveltes i prisene i form av høyere prisenivå og økt inflasjon og lave renter fører til lav inflasjon. Tar man ikke hensyn til dette i politikktutforming, kan det bære galt avsted. Det er ikke noe rart at Norges Bank sliter med å oppnå sitt inflasjonsmål på 2,5 prosent, med lavrente-politikken. Man kan stille et spørsmål om fornuften i dette inflasjonsmålet. Det forventes nå i markedet at Norges Bank vil sett opp renten. Dette vil trolig øke inflasjonen, og bidra til økt arbeidsledighet. Næringsøkonomisk Institutt anbefaler at Norges Bank holder fast på lavrentepolitikken.

Samgripingsmodellen antyder også at store ringvirkninger av tradisjonelle Keynes-baserte finans- og pengepolitiske tiltak sannsynligvis uteblir, i norsk økonomi av i dag.

Samgripingsmodellen viser at nedgang i sysselsettingen og krise kan skyldes at a) total etterspørsel etter BNP svikter, b) at inflasjonen er for sterk, at c) arbeidsproduktiviteten vokser for sterkt, eller d) at arbeidsstyrken vokser for sterkt. Skal man løse resesjonsproblemer og skape varig stabil størst mulig vekst, må man altså *reversere a-d*, og dette krever et bredt anlagt sett av virkemidler og offentlig styring, tradisjonell Keynesinspirert penge- og finanspolitikk er som regel ikke tilstrekkelig alene. Tiltakene må settes inn både via tilbuds- og etterspørsels-siden. Samgripingsmodellen viser på en klarere måte hvordan tilbudssiden griper sammen med etterspørsels-siden enn tradisjonelle Keynesmodeller gjør. Samgripingsmodellen legger i større grad enn tradisjonell Keynes-politikk vekt på tilbudssiden, bl.a. konkurransepolitikk, etc.

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Direktør for Fødevareøkonomisk Institut Det Biovidenskabelige Fakultet, KU

Stillingen som direktør ved Fødevareøkonomisk Institut, Det Biovidenskabelige Fakultet ønskes besat per 1. oktober eller snarest derefter.

Fødevareøkonomisk Institut udfører uddannelse og forskning og varetager desuden sektorforskningsopgaver og myndighedsopgaver for Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Varetagelsen af sektorforskningsopgaverne indebærer tætte myndigheds- og erhvervskontakter og krav om at levere et forskningsbaseret grundlag for politikformulering og - implementering.

Læs mere på www.life.ku.dk.

Det er afgørende, at direktøren kan videreføre og udvikle instituttets strategi og stå i spidsen for den fortsatte indsats med at styrke relationerne til instituttets eksterne interessenter: det politiske system, erhvervslivet, de uddannelsessøgende og forskningsverden.

Stillingen besættes på et attraktivt lønniveau på åremål for en femårig periode med mulighed for forlængelse. Ansættelse sker i henhold til AC-overenskomsten med tilhørende protokollater.

Det fulde stillingsopslag med yderligere oplysninger om stillingsindhold, kvalifikationskrav samt formkrav til ansøgningen kan hentes på www.life.ku.dk/job

www.ku.dk